VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

# Vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelma

30.4.2025

# Talouden näkymät ja talouspolitiikan linja

# Talouden näkymät

- Epävarmuus on kasvanut selvästi maailmantaloudessa alkuvuonna kauppapoliittisten jännitteiden kiristyttyä. Ennuste on tehty oletuksella, että Yhdysvaltojen asettamat tullit ovat voimassa ainoastaan lyhyen aikaa.
- Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa niin Suomessa kuin vientimarkkinoilla. Kulutuksen kasvua jarruttaa kuitenkin edelleen talouden epävarmuus.
- Investointien nousu on sen sijaan nopeampaa, sillä niin rakentamisen elpyminen kuin energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja reippaasti ennustejaksolla.
    - BKT:n kasvun arvioidaan olevan 1,3 % v. 2025 ja 1,5 prosentin tuntumassa v. 2026–2029.
- Työllisyystilanne on heikko, mutta vuoden 2025 aikana piristynyt tuotanto kääntää työllisyyden asteittain kasvuun. Vuosina 2026–2029 työllisten määrä kasvaa ja työttömyysaste laskee runsaaseen 7 prosenttiin.

| | 2023 | 2024 | 2025* | 2026* | 2027* | 2028* | 2029* |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | |
| BKT:n arvo, mrd. euroa | 272,8 | 276,2 | 286,0 | 297,5 | 309,0 | 320,2 | 331,1 |
| BKT, määrän muutos, % | -0,9 | -0,1 | 1,3 | 1,6 | 1,5 | 1,4 | 1,4 |
| Työttömyysaste, % | 7,2 | 8,4 | 8,8 | 8,3 | 7,9 | 7,6 | 7,3 |
| Työllisyysaste, % | 73,6 | 72,1 | 71,7 | 72,1 | 72,6 | 73,2 | 73,7 |
| Kuluttajahintaindeksi, muutos-% | 6,2 | 1,6 | 0,9 | 1,6 | 1,8 | 2,0 | 2,0 |
| Pitkä korko, 10 v, % | 3,0 | 2,9 | 2,9 | 2,9 | 2,8 | 2,7 | 2,6 |

# Julkinen talous sitkeästi alijäämäinen

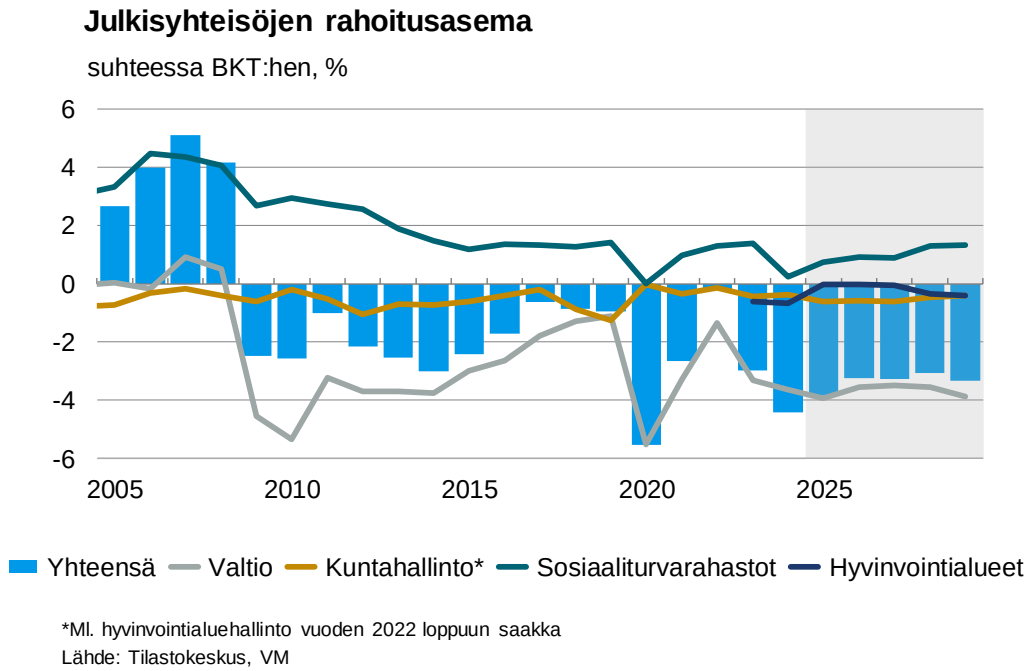


*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka
Lähde: Tilastokeskus, VM

- Vuodesta 2025 alkaen julkisen talouden alijäämä alkaa pienentyä, kun sopeutustoimien vaikutukset tulevat pääosin voimaan ja talouden suhdanne kohenee. Vuoden 2025 alijäämä on 3,8 % suhteessa BKT:hen.
- Vuoteen 2028 mennessä julkisen talouden alijäämä paranee 3,1 prosenttiin, jonka jälkeen alijäämä heikkenee 3,3 prosenttiin v. 2029.
- Hallituksen huhtikuussa 2025 linjaama puolustusmenojen nosto 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2029 mennessä nostaa voimakkaasti menoja vuosina 2028 ja 2029. Tämä kasvattaa myös julkisen talouden alijäämää ja nopeuttaa velkaantumista.
- Julkisen talouden velkasuhde n. 90 % v. 2029.

# Finanssipolitiikan linja

- Hallitus on aiemmin päättänyt julkista taloutta 9 mrd. eurolla vahvistavasta toimenpidekokonaisuudesta, jonka toimeenpanoon hallitus on sitoutunut.
  - Hallitus varmistaa päätettyjen sopeutustoimien etenemisen sovitussa aikataulussa.
- Talouskasvua tuetaan uudella mittavalla kasvupaketilla
  - Talouskasvua vauhdittavat toimet vähentävät verotuloja runsaalla 2 mrd. eurolla, kun toimenpiteiden suotuisia kokonaistaloudellisia vaikutuksia ei ole otettu huomioon.
  - Kasvutoimista aiheutuvia verotulomenetyksiä kompensoidaan säästöillä ja tuloja lisäävillä toimilla. Menosäästöillä varmistetaan myös valtion menokehyksen noudattaminen. Nämä vahvistavat staattisesti arvioituna julkista taloutta vajaalla 1 mrd. eurolla.
  - Lisäksi valtion budjetista maksettavien eläkemenojen kattamiseksi tehtävää siirtoa Valtion eläkerahastosta lisätään kertaluonteisesti siten, että valtion velanottotarve v. 2027 vähenee n. 1 mrd. eurolla.

# Kasvupaketti

# Hallitukselta uusi merkittävä kasvupaketti

- Hallitus on puoliväliriihessään päättänyt kasvuohjelmasta mm. Risto Murron työryhmän ehdotusten pohjalta.
  - Konkreettisia toimia talouskasvun vauhdittamiseksi
  - Rahoitus menoja ja verotusta uudelleenkohdentamalla
- Hallituksen monet aiemmat päätökset tukevat jo merkittävästi kasvun edellytyksiä (työllisyystoimet, investointiohjelma jne.).
- Kasvu syntyy yrityksissä – valtio voi parantaa kasvun edellytyksiä mutta ei itse synnytä kestävää kasvua.

# Nostoja kasvupaketin verotoimista

- Työn verotusta kevennetään pieni- ja keskituloisilta 525 milj. eurolla v. 2026 ja 650 milj. eurolla v. 2027 lähtien.
- Työtulovähennyksen lapsikorotusta nostetaan 100 milj. eurolla.
- Ansiotuloverotuksen korkeimmat marginaaliverot alennetaan 52 prosenttiin, mutta indeksitarkistuksia rajataan (335 milj. euroa).
- Yhteisöveroa lasketaan 2 prosenttiyksiköllä v. 2027 (830 milj. euroa).
- Perintöveron alarajaa nostetaan 30 000 euroon (67 milj. euroa) sekä maksuajalta perittävää korkoa lasketaan 1,5 %-yks. (19 milj. euroa).
- Suurten puhtaan siirtymän investointien tukemista verohyvityksellä jatketaan.

# Nostoja kasvupaketin muista toimista

- Vahvistetaan pienten ja keskisuurten sekä kasvuyritysten toimintaedellytyksiä.
  - Huolehditaan rahoitusmahdollisuuksista ja tarkastellaan sääntelyä.
  - Pidennetään tappioiden vähennysoikeutta 25 vuoteen verovuoden 2026 tappioista alkaen.
- Tehdään useita toimia koulutustason ja osaamisen parantamiseksi.
- Edistetään puolustusteollisuuden kasvumahdollisuuksia.

# Kasvupakettia rahoittavat veronkiristykset pyrkivät haittaamaan talouskasvua mahdollisimman vähän

- Virvoitusjuomaveroa korotetaan (50 milj. euroa).
- Nikotiinipussien ja sähkösavukkeiden verotusta kiristetään (30 milj. euroa).
- Alkoholivero indeksoidaan (n. 20 milj. euroa vuoden 2026 tasolla ja lähes 90 milj. euroa v. 2029 mennessä).
- Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistetaan sekä työnantaja- että työntekijäjärjestöjen jäsenmaksuihin (190 milj. euroa).
- Työhuonevähennys ja työsuhdepyörien veroetu poistetaan (yht. 70 milj. euroa).
- Verotuksen vertailutietojen tarkastuksia tehostetaan sääntelyä kehittämällä (100 milj. euroa).
- Osinkoverotuksen minimoiminen estetään keinotekoisten osakevaihtojärjestelyjen avulla (30 milj. euroa).
- Kaivosmineraaliveroa kiristetään (50 milj. euroa) ja jäteveron veropohjaa laajennetaan (10 milj. euroa v. 2027 alkaen).

# Nostoja muista sopeutustoimista osana kasvupaketin rahoitusta

- Valtionhallinnon toimijoiden tuottavuuden kehittäminen 130 milj. euroa
- Kuntien valtionosuuksien leikkaus 75 milj. euroa
- Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen vähennys 50 milj. eurolla
  - Samanaikaisesti lisäyksiä Ukraina-tukeen +10 milj. euroa ja humanitaariseen katastrofiapuun +10 milj. euroa.
- Kasvatetaan vuotuista tuloutusta Valtion eläkerahastosta 66 milj. eurolla
- Lukukausimaksut toiselle asteelle EU/ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille 18 milj. euroa
- Vähennetään Business Finlandin avustuksia (ei t&k-lain piiriin kuuluvia) 12 milj. eurolla
- Vähennetään valtionavustuksia (STEA-rahoitus) 10 milj. eurolla
- Sosiaaliturvan väärinkäytön estämiseksi lisätään Kelan tiedonsaantioikeuksia: 5 milj. euroa
- Valtioneuvoston jäsenten palkkioita alennetaan 5 prosentilla (140 000 euroa)

# Muita poimintoja

# Harkinnanvaraiset kehysmenojen lisäykset

- Keväällä 2025 linjatut harkinnanvaraiset määrärahamuutokset yhteensä 133 milj. euroa 2026 ja 190 milj. euroa 2027, sisältäen mm.
  - Varautumisen kokonaisuuden (ks. tarkemmin seuraava dia)
  - Huhtikuun alussa linjatun sote-ratkaisun vaikutukset (keskim. n. 30 milj. euroa vuodessa)
  - Omaishoidon ja perhehoidon palkkiotason nostamisen (16 milj. euroa)
  - Valmistavan opetuksen lisäopetuksen (13,8 milj. euroa)
  - Maatalouden ja maankäyttösektorin ilmastotoimet (yht. 15 milj. euroa v. 2026-2027 aikana)
- Huomioitu myös TA 2025 yhteydessä tehtyjen päätösten vaikutus jatkovuosille

# Merkittäviä uusia panostuksia turvallisuuteen

- Poliisin, Rajavartiolaitoksen sekä suojelupoliisin suorituskyvyn nostoon lisätään keskimäärin 43 milj. euroa vuodessa v. 2026–2029.
- Väestönsuojelun kehittämiseen yhteensä 14 milj. euroa v. 2028–2029.
- Suomi nostaa puolustusmäärärahojen tason vähintään 3 % suhteessa BKT:hen v. 2029 mennessä.
  - Merkitsee 0,6 mrd. euron lisäystä v. 2028 ja 3 mrd. euroa v. 2029
  - Edellyttää huomattavia lisäyksiä valtuuksiin jo vuodesta 2026 alkaen.
  - Mm. maavoimien kehittämiseen, joukkorakenteen kehittämiseen, Naton läsnäolon vahvistamiseen Suomessa sekä Naton puolustussuunnittelussa asetettujen kriittisten tavoitteiden edistämiseen

# Puolustusmenojen kehitys vuosina 2021–2029

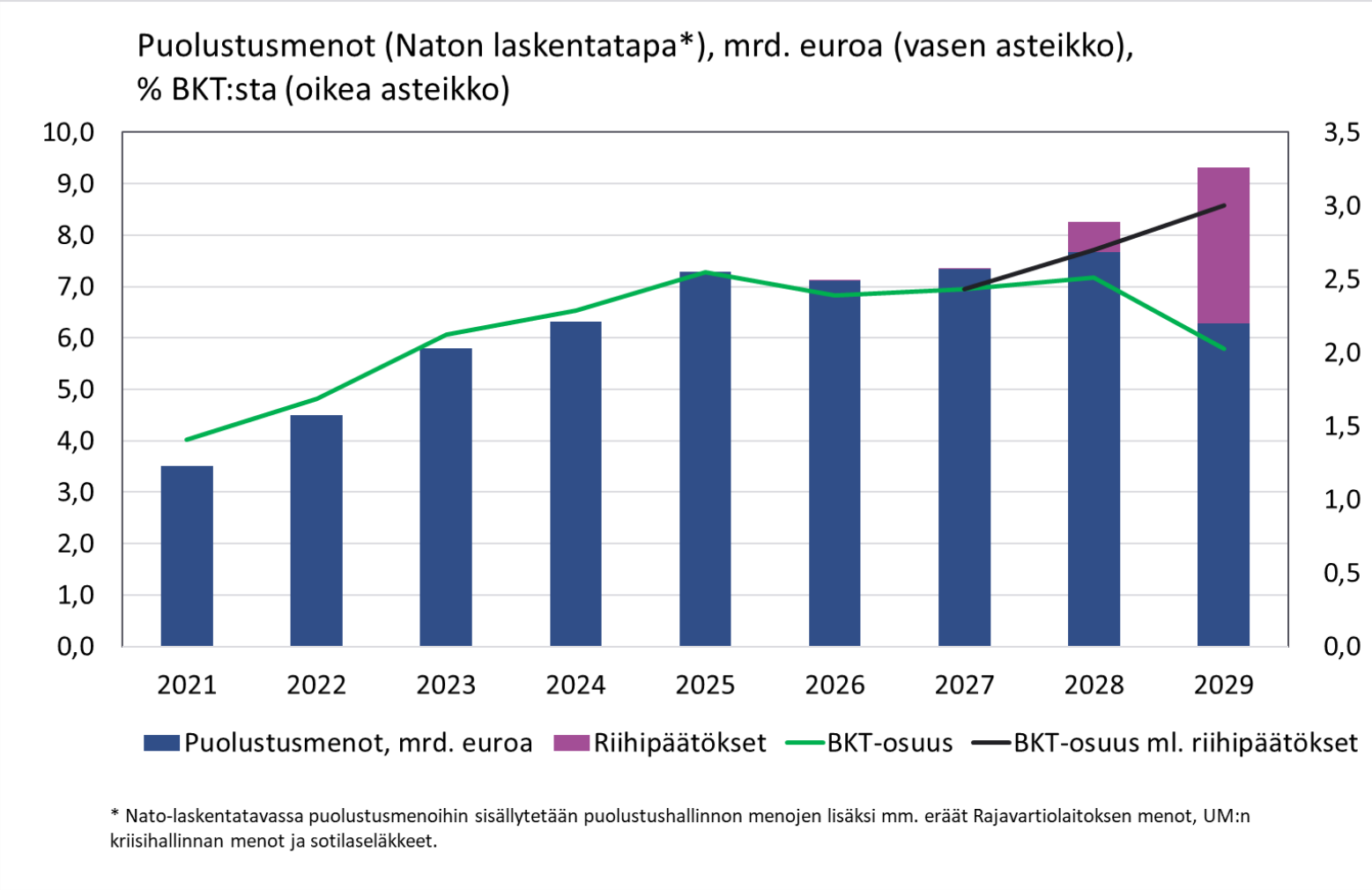


* Nato-laskentatavassa puolustusmenoihin sisällytetään puolustushallinnon menojen lisäksi mm. eräät Rajavartiolaitoksen menot, UM:n kriisihallinnan menot ja sotilaseläkkeet.

- Lisäys 0,6 mrd. euroa 2028 ja 3,0 mrd. euroa vuoden 2029 tasolla.
- Vuosien 2026–2027 osalta määrärahamitoitus on turvattu jo aiemmin tehdyillä puolustusmenojen lisäyspäätöksillä ja niiden myötä hankintoihin käytettävissä olevilla määrärahoilla.

# Aiemmat ja uudet T&K-rahoituksen lisäykset tukevat kasvua

- Julkisen talouden suunnitelma sisältää vuodelle 2026 yhteensä lähes 3,2 mrd. euron ja vuodelle 2027 yhteensä runsaan 3,4 mrd. euron panostukset T&K-toimintaan.
- Business Finlandin T&K-toimintaan kohdennettu valtuus nousee yli 100 milj. eurolla v. 2026 yhteensä n. 735 milj. euroon ja v. 2027 valtuus nousee edelleen n. 890 milj. euroon.
- Keväällä 2025 päätetyt uudet lisäykset, mm.:
  - Pk-yritysten T&K-toiminnan vauhdittamiseen yhteensä 30 milj. euron valtuus v. 2026–2028.
  - Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen T&K-toimintaan yht. 30 milj. euroa v. 2026 ja 54 milj. euroa v. 2027 lähtien.
  - Turvallisen ja suorituskykyisen suurteholaskennan ja datanhallinnan toimintaympäristön turvaamiseen 8 milj. euroa v. 2026 ja 10 milj. euroa v. 2027 lähtien (Tieteen tietotekniikan keskus CSC).
  - Euroopan avaruusjärjestön vapaaehtoisiin ohjelmiin 7 milj. euroa v. 2026 ja 20 milj. euroa v. 2027 alkaen.

# Poimintoja muista päätöksistä

- 14 % alv-kantaa kevennetään 0,5 %-yksiköllä (145 milj. euroa).
- Euroopan unionin jäsenmaksua alennetaan tarkentuneen arvion perusteella 244 milj. euroa v. 2026 ja 80 milj. euroa v. 2027.
- Virve-viranomaisverkon hinta- ja alijäämätukeen osoitetaan kehyskaudella 5 milj. euroa vuodessa.
- Kotihoidon tuen saamisen ehdoksi 3 vuoden asumisaikavaatimus molemmille vanhemmille (ns. kotihoidontuen Norjan malli)
- Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon valtion rahoitukseen tehdään n. 5,7 milj. euron tasokorotus, jossa on huomioitu tehtävämuutoksista (hoito- ja terapiatakuu) aiheutuvat vaikutukset sekä läsnäolevaksi ilmoittautuvien korkeakouluopiskelijoiden määrän tarkentuminen.

# Poimintoja muista päätöksistä jatkuu

- Uudistuvan ja laajenevan Kansallismuseon toimintaan n. 2,7 milj. euroa v. 2026 ja 2 milj. euroa v. 2027 sekä 1 milj. euroa pysyvästi vuodesta 2028 alkaen
- Aiemmin linjattua OKM:n hallinnonalan valtionavustussäästöä on lievennetty 10 milj. eurolla 65 milj. euroon ja tämä kohdennettu seuraavasti:
  - 52,7 milj. euroa korkeakoulujen rahoitukseen,
  - 7 milj. euroa kuntien ap/ip-toimintaan,
  - 4 milj. euroa investointiavustuksiin ja
  - 1,3 milj. euroa jatkuvan oppimisen kehittämiseen.

# Toimitilat

- Sisäisen turvallisuuden toimijoista poliisin, Rajavartiolaitoksen ja hätäkeskuslaitoksen vuokramenoihin osoitettiin lisärahoitusta yhteensä noin
  - 0,6 milj. euroa v. 2026,
  - 1,9 milj. euroa v. 2027,
  - 7,4 milj. euroa v. 2028 ja
  - 7,8 milj. euroa vuodesta 2029 alkaen.

# Väylähankkeet

- Digiradan toteutusvaiheeseen osoitetaan kehyskaudella yhteensä 70 milj. euroa
- Perusväylänpidon osalta osoitetaan useaan pieneen liikennehankkeeseen yhteensä 8,15 milj. euroa vuosina 2026 ja 2027
- Liikennehankkeiden rahoitusta aikaistetaan yhteensä 190 milj. eurolla vuodelle 2025 vuosilta 2026 ja 2027.

# Hallituksen määräaikaisen investointiohjelman toimeenpano etenee

- Investointiohjelmaa laajennetaan 300 milj. eurolla.
  - Myöhemmin päätettäviin uusiin hankkeisiin ja osin kattamaan aiemmin päätettyjen hankkeiden kustannusarvioiden nousua
- Muutoin hallitusohjelmassa linjattuja, investointiohjelman kautta käynnistettäviä hankkeita ja lisäpanostuksia otettu uusina kehyksiin n. 435 milj. euroa.
  - Puolustusmateriaalihankintoihin 50 milj. euroa vuodelle 2027.
  - Perusväylänpitoon (korjausvelan purku) 118 milj. euroa v. 2026.
  - Savon radan kehittämiseen 40,8 milj. euron valtuus.
  - Kela-korvausten uudistamisen (yht. 102 milj. euroa v. 2026–27) ja 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilu Kela-korvauksia hyödyntäen yht. 124 milj. euroa v. 2026–27

# Valtiontalouden kehys

# Vaalikauden kehystä lasketaan, koska säästötoimilla rahoitetaan osin kasvupakettia

- Vaalikauden kehystä alennetaan säästöpäätösten (yli 300 milj. euroa/v.) myötä harkinnanvaraisesti seuraavasti:
  - ⇒ 102 milj. euroa v. 2026
  - ⇒ 92 milj. euroa v. 2027
- JTS:n jakamattomaksi varaukseksi jää
  - 240 milj. € v. 2026
  - 190 milj. € v. 2027.
  - Lisäksi vuosittain käytössä 300 milj. euron lisätalousarviovaraus.

| Vaalikauden kehys (v. 2026 hinnoin), milj. euroa | 2026 | 2027 |
|---|---|---|
| Kehyspäätös 25.04.2024 | 76 317 | 75 676 |
| Hinta- ja kustannustasotarkistukset | 1 582 | 1 568 |
| Rakenteelliset tarkistukset | 622 | 906 |
| Kehystason harkinnanvarainen alentaminen | -102 | -92 |
| **Tarkistettu vaalikauden kehys** (ml. lisätalousarviovaraus) | **78 419** | **78 059** |

# Valtion talouden menot, tulot ja tasapaino

# Valtion talouden menot, tulot ja tasapaino

- Vuonna 2026 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan n. 90 mrd. euroa, joka on n. 0,8 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa.
  - Kasvua selittävät etenkin lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset. Toisaalta menoja vähentävät hallituksen linjaamat uudistukset ja menosäästöt.
  - Vuonna 2029 budjettitalouden menojen arvioidaan nousevan 92,1 mrd. euroon vuoden 2026 hintatasossa. Määrärahatarvetta lisää erityisesti puolustusmenojen kasvu, mutta myös korkomenojen nousu.
- Budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 83,0 mrd. euroa v.  2026 ja 85,2 mrd. euroa v. 2029, josta verotulojen osuuden arvioidaan olevan 76,6 mrd. euroa. Verotulot kasvavat keskimäärin 3,2 % vuodessa.
- Valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan 7,0 mrd. euroa v. 2026, keskimäärin 10,7 mrd. euroa vuosina 2027—2028 ja kasvavan 12,6 mrd. euroon v. 2029.
  - Vuonna 2026 tasapainoa vahvistavat kertaluonteiset tekijät.

# Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

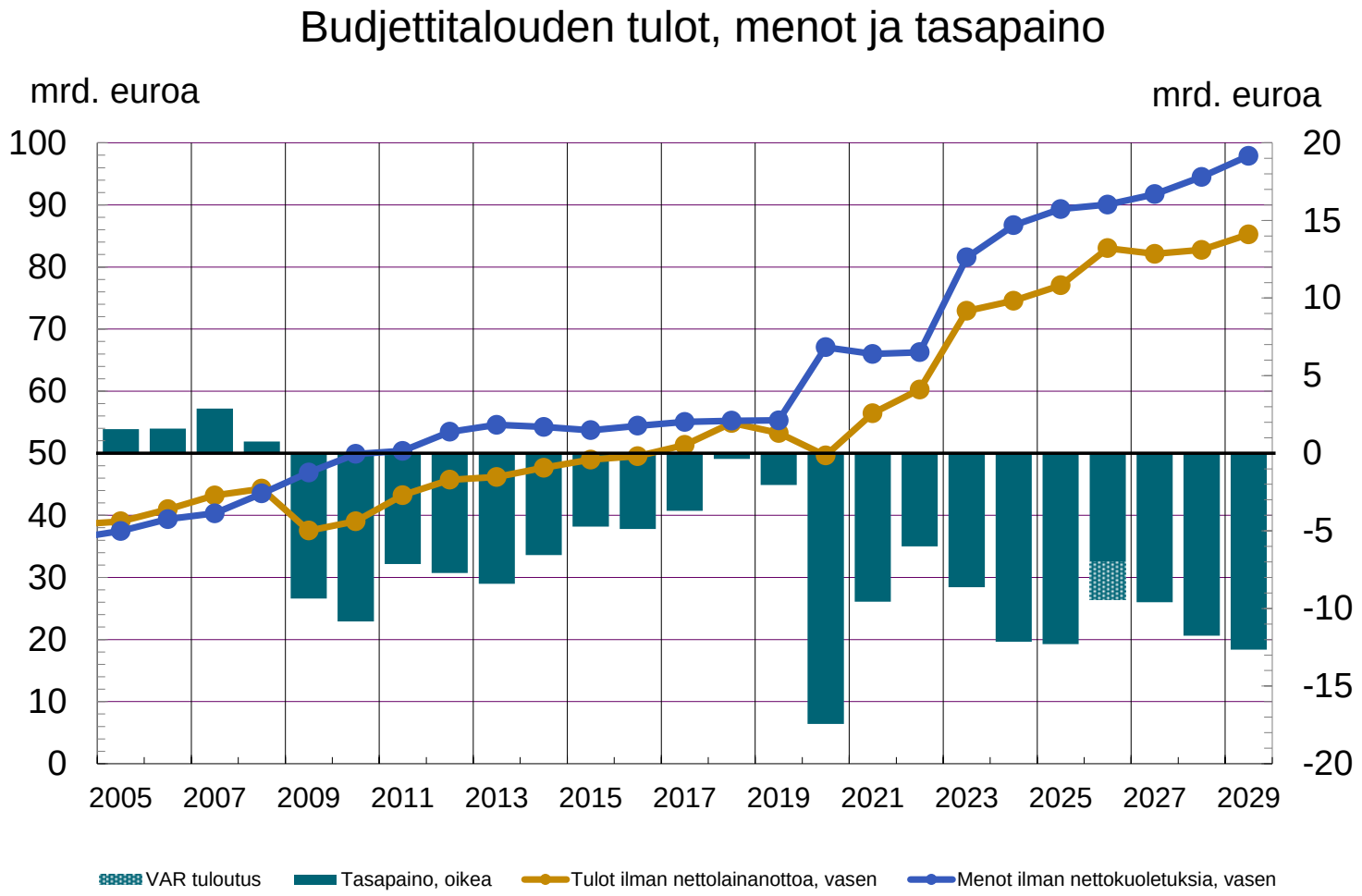


**Tasapaino (mrd. euroa)**:

2023 (TP): -8,6

2024 (TP): -12,1

2025 (LTA I): -12,3

2026 (JTS): -9,4 (-7,0)

2027 (JTS): -9,6

2028 (JTS): -11,8

2029 (JTS): -12,6

Vuoden 2026 kertaluonteinen tuloutus Valtion asuntorahastosta ei pienennä valtion velkaa. Vuosilta 2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Vaikka varaus jäi jäyttämättä kokonaan järjestely kasvatti vuonna 2022 menoja ja vuonna 2023 tuloja 10 mrd. eurolla.
Lähde: Valtiovarainministeriö 30.4.2025

# Valtionvelka

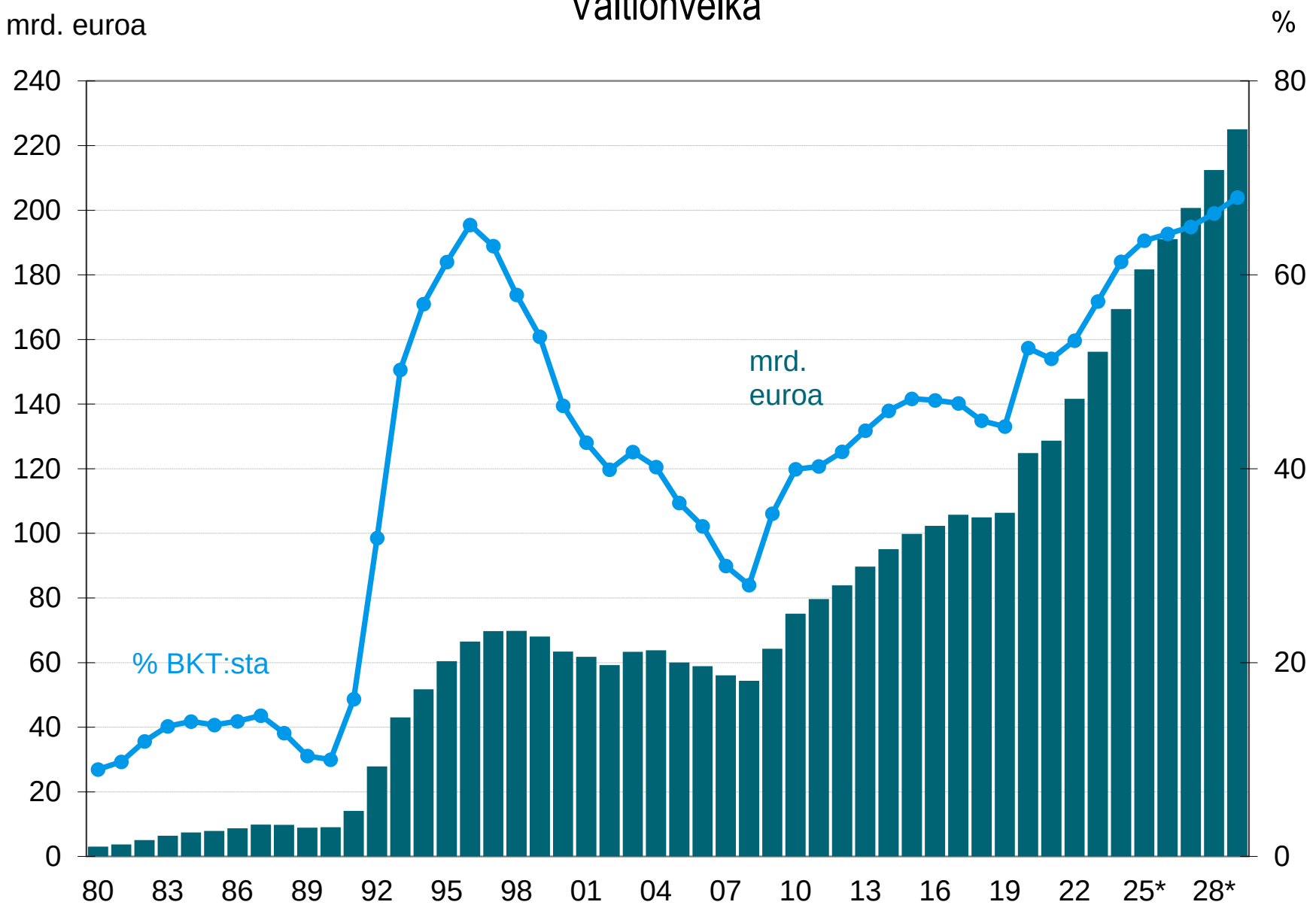


VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Lähde: Valtiovarainministeriö 30.4.2025

# Korkomenoja kasvattavat alijäämä ja velasta maksettavan keskimääräisen koron nousu

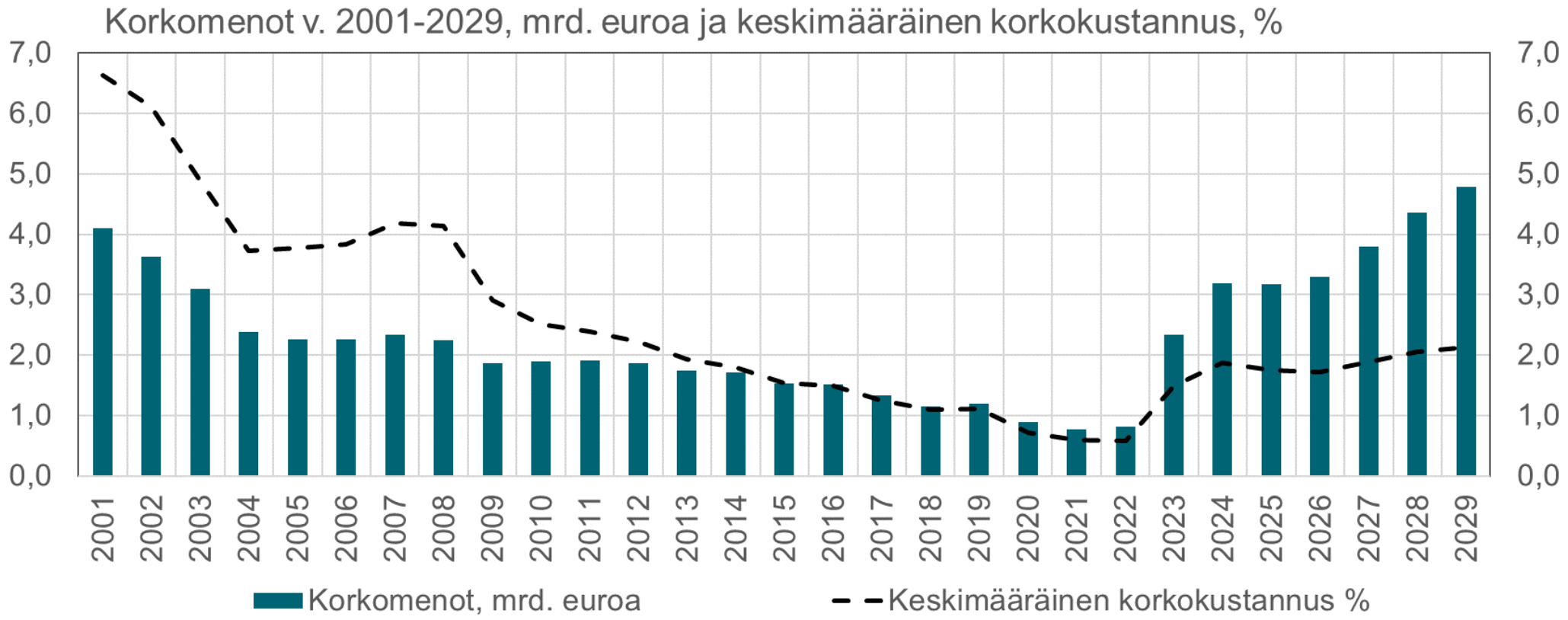


Lähde: Valtiokonttori. Suomen Pankki. VM

# Hyvinvointialueet

# Hyvinvointialueiden rahoitus 2026–2029

- Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus on n. 27,1 mrd. euroa v. 2026 ja kehyskauden lopussa v. 2029 n. 26,9 mrd. euroa (vuoden 2026 hintatasossa).
- Rahoitustaso nousee v. 2026 edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna n. 1,2 mrd. eurolla. Nousua selittävät erityisesti rahoituslain mukaiset tekniset muutokset, joista suurimmat:
  - Indeksitarkistus 3,24 % n. 920 milj. euroa, sisältää jk-tarkistukseen liittyvän indeksitarkistuksen n. 102 milj. euroa
  - Jälkikäteistarkistusarvion päivittyminen 314 milj. euroa v. 2026. Jälkikäteistarkistus alenee v. 2025 rahoitustasoon verrattuna n. 200 milj. euroa.
  - Palvelutarpeen kasvu, jonka vaikutus vuosina 2026–2028 on noin 5–34 milj. ja v. 2029 291 milj. euroa.
  - Siirtymätasaukset alenevat 11 milj. v. 2026 ja 16 milj. v. 2027 ja kasvavat 2 milj. v. 2028 ja 61 milj. euroa v. 2029
- Arvioon jälkikäteistarkistuksesta vuosille 2027–2029 sisältyy epävarmuutta. Arvio on tehty hyvinvointialueiden talousarvioiden ja –suunnitelmien perusteella ja summa kasvaa aiempaan julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna. Arvioitua nopeampaan kustannusten nousuun on aiemmin varauduttu kehysvarauksella, jonka arvioidaan riittävän.
- Rahoitustasoon vaikuttavat myös sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävämuutokset, joista tarkemmin seuraavilla dioilla

# Hyvinvointialueisiin kohdistuvia uusia toimia

- Omaishoidon ja perhehoidon palkkioiden nosto 16 milj. euroa vuodesta 2026
- Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistaminen -50 milj. euroa v. 2027 ja -100 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen
- Teknologian hyödyntäminen kotihoidossa -16,2 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen
- Sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuuden uudistaminen -12,5 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen
- Lastensuojeluyksiköiden päivystyssääntöjen keventäminen ja joustavoittaminen -5,1 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen
- Sosiaalityöntekijän työn velvoitteiden keventäminen -5 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen
- Valtion rahoituksen käytön rajaaminen säädösperusteisesti ns. ryhmärahojen ja kokouspalkkioiden kustannuksiin -5 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen
- Kuntouttavan työtoiminnan aktivointisuunnitelmien hallinnollinen keventäminen -1,6 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen
- RAI-arvioinnin keventäminen -0,9 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen

# Hyvinvointialueita koskevien aiemmin linjattujen toimien tarkentuminen

Uudet säästöjä tuottavat toimet korvaavat julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025-2028 linjatut toimet, joista luovutaan:

- Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaaminen 100 milj. euroa vuodesta 2026
- Erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman lisärajaaminen 10 milj. euroa v. 2026, 30 milj. euroa v. 2027 ja 70 milj. euroa vuodesta 2028
- Erikoissairaanhoidon työnjaon kehittämisen jatkovalmistelu 25 milj. euroa vuodesta 2026

Lisäksi:

- Vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamista jatketaan, siten ettei eduskuntakäsittelyssä seuranneista soveltamisalan muutoksista seuraa määrärahatarpeen lisäystä
- Ensihoidon kuljetusten rahoitusvastuun siirto toteutetaan vuoden 2026 sijaan v. 2027, -130,1 milj. euroa v. 2026; vaikutusarvion täsmentyminen -7,6 milj. euroa vuodesta 2027 lähtien.
- Ensihoidon rahoitusvastuun siirtoon liittyen asiakasmaksumuutokset -1,5 milj. euroa v. 2026 ja -4,3 milj. euroa vuodesta 2027 lähtien.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentämisen säästövaikutusta pienennetään 10 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen
- Digitaalisen asioinnin ensisijaisuuden lainsäädännön toteutumiseen liittyvä säästö toteutetaan rahoituslain 10 §:n kautta 2,7 milj. euroa v. 2026, 5,4 milj. euroa v. 2027 ja 8,1 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen

# Valtionavustukset ja muut korvaukset

- Hyvinvointialueille osoitetaan valtionavustuksia yhteensä n. 198 milj. euroa v. 2026 ja tämän jälkeen n. 194 milj. euroa vuosittain. Lisäksi valtio maksaa hyvinvointialueille lakiin perustuvia erilliskorvauksia joistakin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.
- Suhteessa kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmaan merkittävimmät muutokset ovat:
  - Hyvinvointialueille ja sekä mahdollisesti eräille muille toimijoille osoitetaan 7,5 milj. euroa v. 2026 ja tämän jälkeen n. 30 milj. euroa vuosittain erilliskorvauksena puolustusvoimien terveydenhuollon edellyttämiin hankintoihin.
  - Valtion korvauksiin sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen kohdistetaan kehyskaudella STM:n pääluokan toimintamenosäästöä n. 3 milj. euroa v. 2026 ja n. 6 milj. euroa vuosittain vuodesta 2027 eteenpäin sekä kertaluonteinen 15 milj. euron säästö vuodelle 2026.
  - Hallitusohjelman sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kokonaisuuden hankerahoitusta aikaistetaan vuodelle 2026, siten että C-hepatiitin eliminointiohjelmaan sekä nuorten huumekuolemien ehkäisyyn ositetaan yhteensä n. 17,5 milj. euroa v. 2026. Tästä arviolta n. 13 milj. euroa kohdistuu hyvinvointialueille.

# Kuntatalous

# Peruspalvelujen valtionosuus

- Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 3,5 mrd. euroa v. 2026 ja 3,7 mrd. euroa v. 2029 (vuoden 2026 hinnoin).
- Valtionosuuden taso v. 2026 nousee kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmasta n. 320 milj. eurolla.
- Korottavia tekijöitä mm. vuoden 2025 kustannustenjaon tarkistuksen muuttuminen (+ 71 milj. euroa) ja siirto OKM:n hallinnonalalta oppimisen tuen uudistamiseen, yks. opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostamiseen (+ 103 milj. euroa) ja arvio vuoden 2026 kustannustenjaon tarkistuksesta (+ 69 milj. euroa).
- Peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään 75 milj. eurolla vuodesta 2026 osana sopeutustoimia.
- Kotihoidon tuen ns. Norjan mallin käyttöönotto lisää valtionosuutta 1,2 milj. euroa v. 2026, 3,8 milj. euroa v. 2027, 6,6 milj. euroa v. 2028 ja 7,9 milj. euroa v. 2029.
- Työnhakijan palveluprosessin keventäminen ja työttömyysturvaan liittyvän muistutusvelvoitteen kumoaminen vähentävät valtionosuutta 3,3 milj. euroa v. 2026 alkaen (huomioidaan osana norminpurkua).
- Vuoden 2026 indeksikorotus (3,8 %) on 117 milj. euroa. Indeksijarru alentaa sitä 30,6 milj. eurolla.

# Kuntiin kohdistuvia uusia toimia

- Valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennetaan 13,8 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen (valmistavan opetuksen jatkuminen tarvittaessa kahteen vuoteen).
- Kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitukseen kohdennetaan 7 milj. euron vähennys ja toiminnan enimmäismaksuja korotetaan vastaavasti.
- EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille lukuvuosimaksut. Vähentää valtionosuusrahoitteisen koulutuksen määrärahatarvetta ammatillisessa koulutuksessa 10 milj. euroa v. 2026 ja 15 milj. euroa vuodesta 2027 lukien ja lukiokoulutuksessa 2 milj. euroa v. 2026 ja 3 milj. euroa vuodesta 2027 lukien. Kuntatalousvaikutusten arvioita täsmennetään valmistelun edetessä.
- Osana valtionavustussäästöjä kulttuurin ja liikuntatoimen rakentamisen investointiavustuksia vähennetään 4 milj. eurolla, josta arviolta noin puolet kohdistuu kuntiin.

# Valtion toimien yhteisvaikutus on jonkin verran kuntataloutta heikentävä

- Osana valtiontalouden sopeutustoimia peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään 75 milj. euroa.
- Verotoimenpiteiden vaikutus kompensoidaan kunnille. (Kokonaisvaikutus neutraali.)
- Kokonaisuudessaan hallituskauden aikaiset päätökset vahvistavat kuntataloutta v. 2026–2029.

# Kuntatalouden vuosikate ei riitä nettoinvestointeihin vuosina 2025–2029

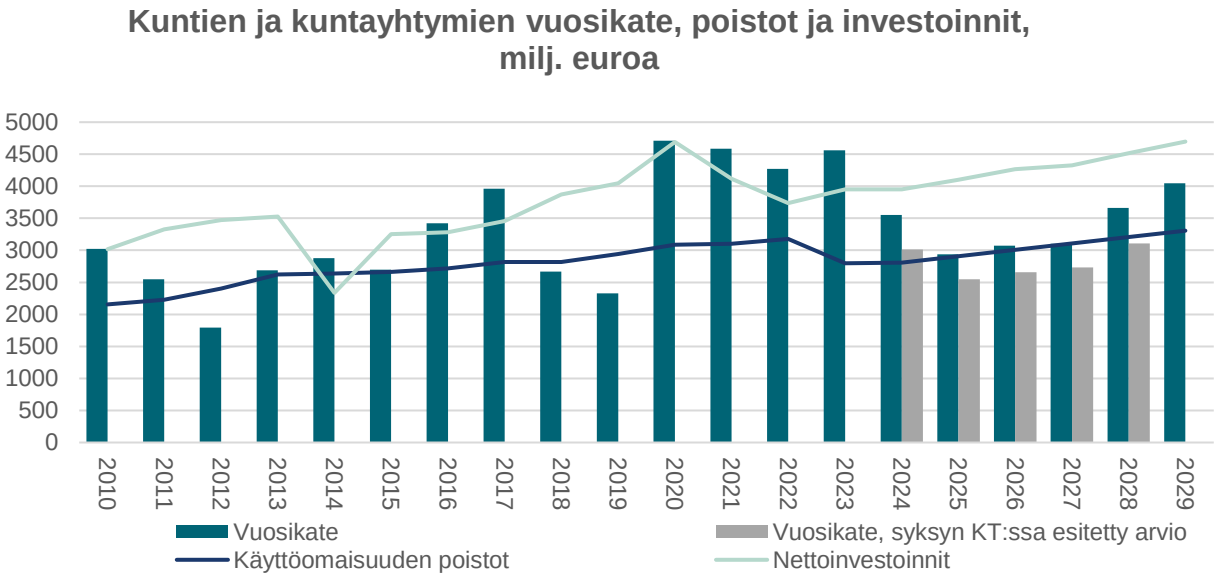


Lähde: TK, VK, VM

- Kuntatalouden kokonaiskuva kohentunut hieman viime syksystä.
- Kuntatalouden menot kasvavat pääasiassa hintojen noustessa 2026–2029. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys. Kunta-alan sopimusneuvottelut ovat vielä kesken.
- Investointipaineet pysyvät mittavina mm. kasvukeskusten investointipaineiden vuoksi.
- Sote-kiinteistöjen lakisääteisen vuokra-ajan päättymisen seurauksena kuntien vuokratulot pienevät.
- Valtionosuuksiin tehdään sekä pysyviä että määräaikaisia leikkauksia. Sote-siirtolaskelman tarkentumisen ja indeksijarrun vuoksi tehtävät leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, mikä vahvistaa kuntataloutta.
- Vuosikate ei riitä nettoinvestointeihin tarkasteluvuosina.

# JTS:n finanssipoliittiset tavoitteet

# JTS:n numeeriset finanssipoliittiset tavoitteet

- Julkisen talouden suunnitelmassa tulee JTS-asetuksen (120/2014) mukaan
  - Asettaa monivuotiset rahoitusasematavoitteet koko julkiselle taloudelle sekä lisäksi tavoite kullekin julkisen talouden sektorille.
  - Lisäksi JTS:ssä vahvistetaan keskipitkän aikavälin tavoite (MTO)
- MTO on poistettu uudistetusta EU:n finanssipoliittisesta lainsäädäntökehikosta ja sen seuranta korvattu nettomenopolulla. MTO sisältyy toistaiseksi kuitenkin kansalliseen lainsäädäntöön.
  - Kansallista lainsäädäntöä ollaan uudistamassa, myös EU:ssa tehtyjen muutosten huomioimiseksi. Uudistetun kansallisen lainsäädännön on oltava voimassa 1.1.2026.
  - ➢ Nykyinen MTO (-0,5 % suhteessa BKT:hen julkisen talouden rakenteelliselle rahoitusasemalle) pidetään voimassa niin kauan kuin se on osa kansallista finanssipoliittista lainsäädäntöä.
- Vaatimukset sektorikohtaisista ja monivuotisista tavoitteista kytkeytyvät keskipitkän aikavälin tavoitteeseen. Ottaen huomioon myös huomioon mahdollisen EU-lainsäädännön mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen voimassaolon, JTS:ssä on kuvattu sellaisenaan viime vuoden julkisen talouden suunnitelmassa esitetyt monivuotiset tavoitteet ja sektorikohtaiset tavoitteet.

# JTS-asetuksen (120/2014) mukaiset tavoitteet

## Julkisen talouden rahoitusasematavoitteet (%/BKT)

| 2024 | 2025 | 2026 | 2027 | 2028 |
|---|---|---|---|---|
| -3,4 | -2,7 | -1,9 | -1,3 | -0,9 |

## Sektorikohtaiset rahoitusasematavoitteet vuodelle 2027

- Valtiontalouden alijäämä korkeintaan 2½ % suhteessa BKT:hen
- Kuntahallinnon rahoitusasema lähellä tasapainoa tai hieman alijäämäinen
- Hyvinvointialuehallinnon rahoitusasema lähellä tasapainoa
- Työeläkelaitosten ylijäämä n. 1½ % suhteessa BKT:hen
- Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema lähellä tasapainoa.

# Kansallinen poikkeuslauseke puolustusmenoihin EU sääntökehikossa

# ReArm Europe -suunnitelma ja Euroopan kokonaisturvallisuus

- Euroopan komissio julkaisi 19.3.2025 ReArm Europe -suunnitelman (myös ”Readiness 2030”), jonka piirissä on määritelty viisi ”pilaria”, joiden kautta kasvatetaan Euroopan puolustukseen käytettäviä menoja ja vastataan välittömiin investointitarpeisiin.
- Yksi pilareista koskee EU:n finanssipoliittista sääntökehikkoa ja puolustusmenojen huomioimista sen puitteissa.
  - Komissio on esittänyt kansallisten poikkeuslausekkeiden aktivointia koordinoidusti halukkaiden jäsenvaltioiden toimesta kasvavien puolustusmenojen johdosta.
  - Kansallisen poikkeuslausekkeen on tarkoitus helpottaa siirtymistä nykyiseltä puolustusmenojen tasolta pysyvästi korkeammalle tasolle.

# Kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoiminen

- Kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointiprosessissa (asetus (EU) 2024/1263) on kolme edellytystä:
  i) Poikkeukselliset olosuhteet, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa.
  ii) Poikkeuksellisilla olosuhteilla on merkittävä vaikutus jäsenvaltion julkiseen talouteen.
  iii) Poikkeama nettomenopolulta ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.
- Poikkeama mahdollistaisi väliaikaisen poikkeaman neuvoston keskipitkän aikavälin suunnitelmissa hyväksymiltä nettomenopoluilta tai korjaavilta EDP-poluilta.

# Kansallisen poikkeuslausekkeen sallimat joustot

- Joustoa sallittaisiin nettomenopolulta vuosille 2025–2028. Jouston enimmäismääräksi on ilmoitettu 1,5 prosenttia BKT:sta vuosittain (verrattuna v. 2021 tasoon).
  - Jouston todellinen suuruus määriteltäisiin jälkikäteen toteutuneiden puolustusmenotietojen perusteella.
- Jousto koskisi puolustusmenoja, mutta käytännössä vuoteen 2024 mennessä toteutettu puolustusmenojen kasvu toisi myös muuta liikkumavaraa.
- Tarkastelussa olisi puolustusmenojen kokonaismäärän kasvu (investoinnit + kulutusmenot) määriteltynä COFOG-luokituksen mukaan.
  - Menot, jotka rahoitettaisiin SAFE-välineen lainoilla, luettaisiin automaattisesti mukaan joustoihin.
  - Joustoa sovellettaisiin myös aktivointijakson jälkeen toteutuviin menoihin, jos ne liittyvät poikkeuslausekkeen voimassaolon aikana tehtyihin hankintasopimuksiin.

# Finanssipolitiikan seuranta

- EU:n finanssipoliittinen sääntökehikko toimisi muuten lähes normaalisti.
- Muutetun liiallisia alijäämiä koskevan lainsäädännön (1467/97) mukaan komissio voi arvioidessaan liiallisen alijäämän olemassaoloa tiettyjen ehtojen toteutuessa huomioida merkityksellisinä tekijöinä mm. puolustusinvestointien kasvun.
- Tiedonannon mukaan komissio ja neuvosto voivat olla päättämättä liiallisen alijäämän olemassaolosta, jos:
  i) kansallinen poikkeuslauseke on aktivoitu puolustuksen perusteella ja
  ii) 3 prosentin viitearvon ylitys selittyy puolustusmenojen kasvulla.
- Liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn osalta on vielä epäselvää, onko koordinoidun kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoinnilla vaikutusta menettelyn käynnistymiseen Suomen kohdalla.

# Kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoimisprosessi

- Kansallisten poikkeuslausekkeiden käyttöönotto:
  i. Jäsenvaltion aktivointipyynnön toimittaminen komissiolle (huhtikuun loppuun mennessä).
  ii. Komissio arvioi aktivoimisen ehtojen täyttymisestä kunkin jäsenvaltion osalta.
  iii. Komissio valmistelee suositukset poikkeuslausekkeiden aktivoimista koskeviksi neuvoston suosituksiksi.
  iv. Neuvosto voi määräenemmistöllä antaa suositukset poikkeuslausekkeiden aktivoimiseksi komission suosituksista.
- Hakemus poikkeuslausekkeen aktivoimiseksi esitettäneen Julkisen talouden suunnitelman 2026–2029 liitteenä olevassa keskipitkän aikavälin suunnitelman edistymisraportissa.